

УДК 327.304.44.002-3(477)

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.2.3>

І. А. ЗЕЛЕНЕНЬКА

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри української літератури,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна
selenenka@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-3031-775X>*

А. П. ВІННІЧУК

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна
vinnichuk.alla.1975@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0359-4169>*

ПОДІЛЬСЬКИЙ КОНТЕКСТ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ВЗАЄМИН

Етногенеза білоруського та українського народів, як двох близьких, східнослов'янських народів, а також становлення й захист державності України й Білоруси – це вельми актуальна царина для науковців, перекладачів, письменників і філософів. У процесі формування проблемного дискурсу навколо взаємин двох народів, які тривалий час називали шаблононо – братніми, важливим є мистецький діалог, це в ХХІ столітті активно демонструє Вінниччина, її літературно-мистецькі кола, що давно стали помітними в культурі Центрально-Східної та Західної Європи.

Культурні взаємостосунки українського та білоруського народів, із ХІХ століття й до ХХІ століття, є активними в сфері впливу на всі сфери суспільного життя, особливо – на мистецтво слова. Це призвело до збільшення кількості шанувальників слов'янських традицій у поезії. Це також сприяє тому, що слов'янська екзотичність стала перманентно цікавою для світового читача, також вона стала зрозумілою представникам багатьох європейських народів, активно сприймається в Західній Європі та в Америці. Тобто активний обмін здобутками в культурній комунікації, зокрема, мова йде про діалоги й переклад, – це ті варіанти соціального та естетичного, інтуїтивного та інтелектуального векторів розвитку білоруського та українського народів, які є максимально перспективними.

Ключові слова: українсько-білоруські літературні взаємини, літературно-мистецький проект, покоління переживання, строфічна поезія, баладна поезія, літературна генерація.

Постановка проблеми. Розглядаючи явище співпраці сучасних письменників Білорусі й України, належить вести мову про так званий колорит мистецьких локацій, себто про територіальний колорит, який став вельми знаковим у контексті сучасного державного вектора на децентралізацію [Алексієвець : 204–205]. Бельтристи двох країн справді налагодили комунікацію, зустрівшись у ХХІ столітті на майданчиках відомих фестивалів, зокрема, тих, перебіг яких пов'язаний із Вінницею й Вінниччиною. Чи не найцікавішим тут буде подільський, ба навіть саме вінницький контекст явища літературної співпраці українських та білоруських мистців слова, поетів, зокрема [Арлов : 3].

Аналіз попередніх досліджень. Про сучасний подільський контекст літературних взаємин практично немає розвідок, окрім оглядових (назвемо тут праці таких відомих в Україні та далеко за її межами науковців-вінничан: Тетяни Яковенко [Яковенко : 3–4] та Ірини Зелененької [Зелененька : 205–216], [Зелененька : 148–159], [Зелененька : 60–74], зацікавленість у контексті історико-культурної тяглості Віктора Крупки [Крупка : 30–31] та Алли Віннічук [Віннічук : 3–5], [Віннічук : 33–34].

У межах творчої співпраці білорусів із подільцями можна вести мову радше про циклічні, перманентні перформанси в соціальних мережах, а найприкметніше, звісно, порушувати

питання про переклади, що вже почали здійснювати передові науковці краю, зокрема, Тетяна Яковенко [Яковенко : 3–4] та Ірина Зелененька [Зелененька : 148–159], [Зелененька: 60–74]. Саме тому нас особливо зацікавили герменевтичні та рецептивні механізми позиціонування та інтерпретації білоруською поезії в Україні та української поезії в Білорусі, на прикладі так званого вінницького дискурсу.

Тому **метою нашої статті** є заглиблення в аналіз мистецької ситуації на межі творчих співпраць двох слов'янських народів (взаємодосліджень, взаємоперекладів, перегуків, паралелей), попри будь-які зовнішні, дотичні умовності, що в певний спосіб забарвлюють дискурс.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На особливу увагу й справді заслуговує книга віршованих перекладів однієї з найвідоміших вінницьких мисткинь Тетяни Яковенко: це книга двома мовами, українською та білоруською, що має двомовну поетичну назву «Для щастя земного...» («Для щастя зямнога...») – українською та білоруською мовами. Видання побачило світ у Вінниці в 2017 р. за сприяння Вінницької обласної державної адміністрації та Вінницької організації Національної спілки письменників України. Видання широко презентоване в Білорусі, зокрема, у Мінську, адже на сторінках книги оприлюднені хрестоматійні вірші відомих білоруських поетів, Людмили Павлікової-Хейдарової, Миколи Патеюка, Едуарда Дубянецкі та Едуарда Акуліна [Яковенко], чії твори вміщені в багатьох білоруських та українських антологіях «Підкова для носорога» [Стебелев], «Подільські божичі» [Зелененька], «У вінок шани Кобзареві», на письменницькому електронному ресурсі Білорусі «Таварыства ўкраінскай літаратуры пры СБП».

Із Людмилою Павліковою-Хейдаровою та з Валером Мікалаєвичом Тетяна Яковенко познайомилася на міжнародному Шевченківському святі «В сім'ї вольній, новій...», що в 2018 році відбувалося на Вінниччині, результати якого були оприлюднені на сторінках видання «У вінок шани Кобзареві». Із письменником з білоруської глибинки Миколою Патеюком Тетяна Яковенко зазнайомилася у світовій павутинці завдяки Ірині Зелененькій, котра активно спілкувалася з талановитим білорусь-

ким письменником і краєзнавцем із Берестейщини від моменту зустрічі на міжнародному проєкті «Лісова пісня», присвяченому Лесі Українці, на Волині.

У першому розділі двомовної книги (що має назву «Любоўю пасвячоная жыццю» («Любовію присвячена життю»)) Тетяна Яковенко розмістила оригінали й переклади віршів Людмили Павлікової-Хейдарової, Едуарда Дубянецкі, Едуарда Акуліна, Миколи Патеюка. Подолянка, котра відома в Україні й за її межами як майстриня сакральної поезії [Яковенко : 67–68] центрувала розділ притчевою християнською поезією, як це роблять чимало білоруських мистців ліричного слова, – стрижневою є поезія жіноча, а саме лірична сповідь Людмили Павлікової-Хейдарової «Тры падарожніцы немаладыя». Три дів, зображені в творі, схожі на трьох біблійних Марій (їх, звісно ж, лише до певної міри можна порівняти з біблійними жінками Мирносицями, хоча біблійний контекст творчості слов'ян заслуговує на особливу увагу завдяки своїй перманентній природі, що бере свій початок, по суті, від X століття [Івасишина : 157]):

Тры падарожніцы немаладыя
неяк сышліся ля брамы ў сцяне.

– Дзева самотная, хто ты?

– Марыя.

– Што тут стаіш?

– Не пускаюць мяне.

Горка ўздыхнула. Слязою арасілі
дол і няхітрую ежу сваю.

– Як ты завешся, сястра?

– Еўфрасіння.

– Што тут шукаеш?

– Радзіму маю.

– Скуль жа ідзеш ты?

– З Ерусаліма. [Яковенко : 8]

Помітно, що в поезії існує певне накладання символіки трьох жінок із Нового Завіту на відфольклорну символіку білоруських дів, що й домінує як патос у притчевій поезії. Це, найімовірніше, зумовлене базовим християнським, сакральним значенням числа три, що вдало підсилює глобальність контексту (перша жінка за авторським замислом звалася Марією, а вся подієвість твору, так би мовити, прив'язана до Єрусалиму):

Доўга маўчалі. І дзень пацямнеў.

– Маці сівая, а ты хто?

– Радзіма.

– Дзе ж твае дзеці?
– Забылі мяне.

Ціха пастукалі ў браму. А людзі,
пэўна, прыснулі, бо позні быў час.
...Ноччу ўсхаплюся –
як стрэлілі ў грудзі.
–Хто ты, – пытаю.

Дыханне ў адказ [Яковенко : 8].

Прыемно, што в перекладі Тетяні Яковенко збережено чітку фольклорну ритмізацыю білоруськай поезіі (чітка ритмізацыя, збережэння авторскаю ритму є класічнаю, стратэгічнаю ознакою украінскага перекладу):

Три подорожні під мури міськіі
Якось придибали, немолоді.
– Діво самотня, хто ти?
– Марія.

Що тут стоїш?
– Не пускають туди.
Гірко зітхнули. Сльозою зросили
Землю й нехитру вечерю свою.
– Як тебе, сестро, зовуть?
– Єфросинія.
– Що тут шукаеш?
– Вітчизну мою.
– Звідки ж мандруеш ти?
– З Єрусалиму [Яковенко : 9].

У фаховій інтерпретації подолянки звучить підсиленій пафос притчевості, він виражений у лекальному діалозі окремими нестягненими прикметниковими формами:

Довго тривало мовчання сумне.
Матінко сива, хто ти?
Батьківщина...
– Де ж твої діти?
Забули мене.

Тихо постукали в браму.
А люди

Певно послули, бо темним став світ.
...Схоплюсь вночі –
наче постріл у груди.
Хто ти? – питаю.

Зітхання в одвіт...[Яковенко : 9].

Життєва мудрість і пластичні емоційні контрасти – основні лінії, на яких базувався добір текстів для перекладу в антології, до того ж, це здебільшого римовані вірші. Домінанта мудрості на фоні різних емоцій, які тільки могла мати люди з молодості у зрілість, зна-

ходимо в віршах Миколи Патеюка. Але чи не на найбільшу увагу заслуговує поезія-образок «Не веру»:

– На кругі ўсё вяртаецца свая, –
Сцвярджае пастулат, стары, як неба.
Жыццё ўсіх падводзіць спакваля
Да той мяжы, дзе азірнуцца трэба.
І ўбачыш, як у цемру і туман
У пасталах лутовых маладзіца
Нясе гарачы хлеб да партызан
Праз гушчары, дзе лёгка заблудзіцца.
І ўспомніць мо салдацкая ўдава
Таго, хто ёй штогод абмерваў градкі,
І ў дзетак на вачах забраў з хлява
Адзінае цялятка за падаткі.
Ён атэзізму вераю служыў.
Зноў па начах шалелі бліскавіцы
І з медным стогнам падалі крыжы
З царквы вясковай, са старой капліцы.

Ён быў неадчувальны да слязы,
Босэрца меў халоднае, бы камень [Яковенко : 53].

Ідейно-висновкова частіна поезіі нагадуе за своїм інтануванням притчу або ж байку:

А зараз, бач, у хаце абразы
Павесіў і аздобіў рушнікамі,
І ў храме ля распятага Хрыста,
Ссутуліўся і хрысціцца без меры,
А ў вачах такая пустата...

Я ў пакаянне гэткае не веру [Яковенко : 53].

Перекладна версія образка з народнаго життя Миколи Патеюка «Не вірю!» не втрачає глибокої афористичності, розповідного інтанування:

Все до початків вернеться своїх,
Говорить постулат, старий, як небо.
Життя поволі приведе усіх
На той поріг, де озирнутись треба!
Й побачиш, як у темряву й туман
У постолах лутовых молодіця
Несе гарячий хліб для партизан
В гушавину, де легко заблудиться.
І того теж згадає удова,

Що обрізав щорік сирітську грядку,
І в діток на очах забрав з хліва
Єдине телятко за податки [Яковенко : 54].

Переклад Тетяні Яковенко зберігає ритму, римовання, також римований переклад ніби законсервував, так би мовити, етнічну тяглість тексту:

Був атеїстом, паски не святив,
Служив властям завзято й чорнорото,
Від рук його з сільських церков хрести
Із мідним зойком падали в болото.
Глухий, мов пень, до стогону й сльози,
Він серце мав холодне, наче камінь.
А нині, бач, у хаті образи
По всіх кутках обвішав рушниками.
Стоїть коло розп'ятого Христа,
Сутулиться і хреститься старанно,
А ув очах – зловіща пустота...

І я в таке не вірю покаяння! [Яковенко : 54]

У другому розділі «Вишивана душа» («Вышиванка душа») позиціоновано переклади білоруською мовою віршів відомої не лише в Україні подолянки Тетяни Яковенко, які здійснили відомі білоруські поети Едуард Дубянецкі, Людмила Павлікова-Хейдарова, Едуард Акулін і Микола Патеюк. Вони такі ж чуттєві, як і оригінальні вірші подолянки. Особливо принадним видається є переклад поезії Тетяни Яковенко «Падав сніг» у виконанні Миколи Патеюка (він має назву «Дарога»):

Сыпле снег, і ашалелы вецер
Рве прастору поўнымі грудзьмі.
Бы нябачны нехта сее квецень
На халодны чорны аксаміт.
І дарога без канца і краю,
А куды дарога – не відно...
Я цябе у сэрцы захаваю,
Як у студні зорку – аж на дно.
Калі сум агорне беспрычынны
Ці ў жыцці чагосьці не стае,
Каб ты быў заўжды перад вачыма
Хоць бы фотаздымкам на сталі.
Каб ужо давеку быў са мною,
Ні на міг не пакідаў мяне
Ні зімой сцюдзёнай, ні вясною
Ні ў суровай яве, ні ўва сне.

Можа, ты ніколі не паклічаш... [Яковенко : 96]

Майстерний чоловічий переклад зберігає в інтонаціях тонке та глибоке жіноче начало, де видно, відчувається обсервативна тожсамість ліричної героїні як авторки:

Можа, я ніколі не пайду,
Ды тваё, каханы мой, аблічча
Я таўром на сэрца пакладу.
А наўкола – толькі снег і вецер...
У сутонні ледзьве пазнаю
Для мяне адзіную на свеце

Постаць невыразную тваю,
Што маім глухім трывожным болем
Стала гэтай ноччу ледзяной.
Хай яна маю з тваёю доляй
Звяжа хоць бы нітачкай адной.
А пакуль што для мяне ў тумане
Ледзяною квеценню цвіце
Снег, які ніколі не растане,
Шлях, які нікуды не вядзе... [Яковенко : 96]

Тут-таки подаємо оригінал цієї оригінальної, напрочуд легкої, неоімпресіоністичної пейзажно-філософської замальовки «Падав сніг» подолянки Тетяни Яковенко:

Падав сніг і рвучко віяв вітер,
Бив об землю дужими крыльмі,
Наче хтось із неба сіяв квіти
На холодний чорний оксаміт.
І дорога без кінця і краю.
Десь... кудись... хіба не все-одно...
Я тебе у душу захаваю,
Як зорю в криницю – аж на дно.
Щоб уже без жодної причини,
А коли захочу – просто так –
Цілувати тихими очима
Ці суворо замкнені вуста,
Озиватись тихою лунаю
В пам'яті, у слові, уві сні,
Щоби ти довіку був зі мною,
Був таким, як в цю коротку ніч.
[Яковенко : 97].

Не випадково саме цей ліричний монолог сподобався білоруському письменникові настільки, що став об'єктом перекладу, це один із найніжніших творів Тетяни Яковенко:

Може, ти ніколі й не покличеш...
Може, я ніколі й не піду...
Та твоє карбоване обличчя
Я тавром на серце покладу,
І дороги тасмиче світло,
Що ледь-ледь освітлює тебе,
І оці холодні білі квіти,
Що летять із глибини небес.
Хай мені густим тривожним болем
І зовуть, і кличуть, і печуть,
Хай помежи мною і тобою
Ниточку невидиму зітчуть,
Хай мені з життєвого туману
Крижаними квітами цвіте
Сніг, який ніколі не розтане,
Шлях, який нікуди не веде... [Яковенко : 97].

Свого часу з Білорусі як член журі міжнародного фестивалю «Підкова Пегаса» на запрошення організаторів проекту приїздила кілька років поспіль відома письменниця Тетяна Шеїна (Мінськ – Радошковичі), котра пише вірші білоруською та російською мовами. Її практика суддівської діяльності в міжнародних конкурсах на Поділлі разом із Наталкою Дьяченко (Ізраїль) та Іриною Зелененькою (Україна) внесла цікавий колорит у фестивалний рух на Вінниччині, що відображено в ювілейному альманасі «Підкова для носорога», котрий має чіткі ознаки антології. Однією з найпривабливіших римованих візій білоруської поетки є містифікація «Дзень усіх Святих», яку переклала вінничанка Ірина Зелененька [Зелененька : 214–215], навчаючись у Тетяни Яковенко у, так би мовити, віртуальній школі перекладу геніальної вінничанки, про яку написала ряд розвідок до хрестоматії «Подільські божичі» [Зелененька: 34–38], [Зелененька : 42–44]. Строфічна містифікація справді заслуговує на пошанування, оскільки готична й неоготична тематика нині стає все більш популярною:

Дождж зямлю, як плюмбумам, палівае.
 Чуеш грукат – нібы ад лавіны яблык? –
 Гэта скача Дзікае Паляванне –
 Можа, Стаха, а можа – самога Д’ябла.

Не маланак ззянне – смяротнай зброі,
 Наваколле успуджана гукам стрэлаў,
 На кавалкі вогнішчы рэжуць змрою,
 Захапляючы ў лесе за дрэвам дрэва.

Уцякай, спазніўшыся падарожнік!
 Што застыў, нібы слуп і дрыжыш, як рохля?
 Схопяць – кінуць ў багну нябёс парожнім,
 ўсё жыцце твое высмактаўшы да кроплі!
 [Зелененька : 72]

Поезія має широкий спонукальний меседж, вона закликає, тривожна, ці інтонації зберігаються в усіх строфах, напруга лише наростає, що складно для влучної інтерпретації:

Не марнуй – спяшайся да хаты роднай!
 Хіба, дурань, ня ведаеш гэты звычай?
 Дзень усіх Святих – ён не для смяротных:
 Паляўнічы – і той можа стаць здабычай!

Зачыніўшы дзверы –б падзяка Богу! –
 Ты да раніцы – з жахам ды хваляваннем –

Будзеш слухаць грукат, іржанне, рогат
 Бесцялесных удзельнікаў Палявання.

А калі праменчык ў акенца скочыць –
 Ты ў глыбінях люстэрных убачыш вечнасць –
 І свае знянацку пазнаеш вочы
 У яе запалёных вачах старэчых...
 [Зелененька : 72].

Переклад цитованої містифікації Тетяни Шеїної «День усіх Святих» українською мовою у виконанні Ірини Зелененької вирізняється збереженням баладної ритмомелодики. Молода вінничанка проявила, мов на плівці, натяки та згадки, схожість баладної поезії білоруської авторки до польських балад на основі спостереження за міфологічними дохристиянськими та власне християнськими образами-символами [Зелененька : 72].

У давньому слов’янському календарі День усіх Святих збігається з містичною Велесовою ніччю (для уточнення, Гелловін – у Великій Британії та в Америці, а Савинь або Самайн – у кельтів). У перекладі подолянка врахувала й те, що, окрім демонологічного контексту, білоруська поетка в першій строфі натякає на повість «Дзікае паляванне караля Стаха» (українською – «Дике полювання короля Стаха») білоруського епіка Володимира Короткевича (1958 р.) [Зелененька : 73].

У згаданій повісті Володимира Короткевича є контекст український, що й не дивно, а цілком питомо для розуміння паралелей слов’янських літератур як європейських [Алексієвець : 205]: другорядний герой твору Андрій Світилович, котрого відрахували з Київського університету за участь у студентському русі опору, під час з’ясування протесаної справи назвав себе українцем із побратимської солідарності. У епосі, як і в баладі, легендарний король Стах переслідував у формі привида родину Яновських. Сюжетами і класична повість, і авангардистська поезія Тетяни Шеїної переграють ще й із культовим детективом «Собака Баскервілів» Артура Конан-Дойла [Зелененька : 73], в котрому дія твору спровокована родинними легендами та прокляттями.

Перекладачка віддалилася від художнього задуму білоруської авторки лише на рівні певних екзотизмів, котрі варто було б інтерпретувати по-іншому, дещо увиразнити, що би

дало можливість використовувати аналізовані надбання у системі вищої філологічної освіти [Зелененька : 149–150]:

Дощик ніби плюмбумом поливає.
Чуєш гуркіт – як від лавини яблук?
Це вистрибує дика суть полювати,
Може, Стах це, а може, і сам Диявол.

Це не блискавок сяйво, а смертна зброя,
На околиці сполох і звуки пострілів.
То шматує багаття, то ріже змора,
Захопивши у лісі за деревом дерево.

Утікай, запізнаний мій подорожній!
Що застиг ти стовпом і тремтиш, тютюю?
Схоплять – кинуть у бездну, у піднебесну,
все життя твоє висмоктавши до краплі!
[Зелененька : 73–74]

Подолянці вдається інтерпретувати каскадну закликовість, ріст інтонаційних спалахів, вельми спонукальних за характером, вона вдало розширює комунікаційну тяглість тексту для непідготовленого читача:

Не марнуйся, спіши вдаль, де край твій рідний!
Може, дурень ти, і ще не знаєш звичай?
День Святих усіх – свято це не для смертних.
Хай мисливець ти, а здобиччю станеш дикою!

Зачинивши двері, подякуй Богові!
Ти до ранку з жахом побудь, у трепеті
слухай гуркіт, іржання гулке та регіт
Безтілесних спільників Полювання.

А коли проміння стрибне в віконце,
Ти в люстерко глянь – і побачиш вічність.
Ти свої зненацька пізнаєш очі
У її запалених і сторічних ...
[Зелененька : 73–74].

Отже, цікавих паралелей, що тісно переплетені з письменницьким рухом, із перманентним розвитком мистецької співпраці, між українцями й білорусами безліч. Слов'янський контекст у пістрявій сучасній європейській літературі, у поезії, зокрема, просторується, здобуваючи нові контексти, освоюючи нові фестивальні платформи, розбудовуючи фахову перекладацьку школу, що особливо стало помітним після розпаду СРСР [Колесник : 147]. Зокрема, науковці й поети, Віктор Крупка та Ірина Зелененька, також узялися до перекладних студій.

Герметична, екзистенційна поезія Віктора Крупки має вельми цікаві вирішення із персональністю, із називанням та вказівками на осіб, автор жонглює в периметрі від власної самоті до ліричної, від своєї до чужої, створюючи оптичний ефект накладання й підміни понять (поезія «Приходить...» саме про це):

приходить гість – і ти
оголюєшся ще більше,
ніж перед попереднім...
хочеш розповісти
про шите білими нитками,
про достигле...
невигойне... розквітле.
і тебе не бентежить
пазуха незнайомця,
повна камінців, і не драгує
третє око твого звіра –
розпросторюєшся
аж до стискання рук, обіймів і...
чергової брехні.
тільки себе не можеш надурити,
бо стаєш тінню гостя
чи гість – твоєю [Крупка : 146].

Ірина Зелененька відчула це й переклала поезію з заміною займенників, пошанність і індивідуальне звернення цікаво поєднуються, не руйнуючи екзистенційне поле твору, а окремі новотвори транслуються у звичній для мови інтерпретації (цитовання з архіву авторки):

госць прыходзіць – і
вы выстаўляеце сябе яшчэ больш,
чым да папярэдняга ...
вы хочаце сказаць
пра шытыя белымі ниткамі,
пра саспелыя садавіна ...
невывлечнае ... квітнеючае.
і вас не бянтэжыць
лона чужога,
поўны каменьчыкаў, і не раздражняе
трэцяе вока вашага зверна –
вы раскладваецца
аж да поціскаў рук, абдымкаў і ...
чарговая хлусня.
вы проста не можаце падмануць сябе,
бо вы будзеце ценом госьця
альбо госць – ваш цень.

Віктор Крупка також переклав поезію Ірини Зелененької з ознаками екзистенційності, герметичності та близькості до народної ритміза-

ції, вміщеної в хрестоматії «Сто поетів Вінниччини за сто років» («Про макове поле»):

Зробив з мого серця
макового поля планетку.
Червоніє вже,
маковіє.
Збери ж мої маківки,
мої мачиночки,
та не руш коріння,
я на літо знову
полем стану
червоним-червоним.
Відчервониться – замаковіє,
а ти подивуєшся,
бо не сівя [Подолінний : 406].

У спробі перекладу Віктор Крупка врахував глибоку народність, архетипність уявлень українського та білоруського народів, близькість їхніх поетичних світів до пісенних, зберігаючи задану ритмізацію мініатюри «Пра макавае поле» (цитовання з архіву автора):

Зроблена ад майго сэрца
планета макавага поля.
Ён ужо чырвоны, мак...
Збяры мае верхавіны,
малыя,
але карані не рухай,
летам я зноў буду

чырвона-чырвоны
З чырвонага –
ён стане макам,
і ты будзеш у цудзе,
бо не сеяў.

Звичайно, існують певні внутрішні, лоскитні об'єктивні проблеми розвитку слов'янських взаємин, спровоковані сучасною політичною ситуацією [Ярошук : 101–102], однак близькі риси культурі літератур, зокрема, вплинули на формування монолітної міжкультурної, міжнародної комунікації [Завальнюк : 2–3], [Багатько : 6–7], [Віннічук : 10–11] яку, на наше переконання, неможливо буде зруйнувати повністю, що є також індикатором тривалих добросусідських взаємин; мистецькі паралелі в поза політичній площині є апіорі незнищенними.

Результати й висновки. Сучасна поезія Білорусі й України посідає чільне місце в масиві літератури Європи й світу: у ній, як і в сучасній польській поезії, є особлива морально-етична платформа, густа меседжевість, що апелює до збереження протоевропейської автентичності, вона відкрита для світового читача, бо в ній відчувається пошанування й захист гідності людини, спільноти та країни, що підсилює наукову актуальність порушеної проблематики й спонукає до подальших пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексієвць Л., Алексієвць М., Дацків І. Україна – Європа: цивілізаційно-історичний дискурс. *Український історичний журнал*. Київ, 2020. Вип. 5. С. 204–220.
2. Арлов В. Візьмемо реванш на культурному полі. Варіанти. Львів : Логотип, 27 травня 2013. С. 3.
3. Alex van der Zeeuw, Alexander J.A.M. van Deursen, Giedo Jansen. How to apply IoT skills at home: Inequalities in cultural repertoires and its interdependency chains. *Poetics* 83 (2020) 101486. С. 2–14. journal homepage: www.elsevier.com/locate/poetic.
4. Віннічук А.П. Геройство мусить мати нагороду. Концепція історичного минулого України в романістиці другої половини ХХ століття. Вінниця : ТОВ «Фірма Планер». 2010. 215 с.
5. Віннічук А. Крупка В. Рецепція маскулінних концептів у поезії Володимира Забаштанського. *Psycholinguistics in a Modern World*. 2020/12/25. Т 15. С. 30–34.
6. Для щасця зямнога... Для щастя земного... / Упорядкування та переклад Т.В. Яковенко. Вінниця, 2017. 102 с.
7. Аб роднай прыродзе: паэзія і проза: Анталагічны зборнік мастацкіх твораў. Мінск: Мастацкая літаратура, 2017. 400 с.
8. Завальнюк І., Богатько В., Віннічук А. Сучасні інтерактивні підходи до викладання лекційних дисциплін у системі дистанційної освіти вищої школи (філологічний напрям). *Publishing House of Katowice School of Technology*, 2020. С. 1–11.
9. Зелененька І. Сучасні українсько-білоруські літературні стосунки в контексті європейської мистецької платформи Вінниччини. Інфармацыйнае грамадства: сучасныя пераўтварэнні, кал. Манаграфія. Магілёў. 2020. S. 205–2016.
10. Зелененька І.А. Українсько-білоруський літературний діалог: апологети сучасності. *Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти*. Академія української преси Центр вільної преси. 2021. С. 148–159.

11. Зелененька, І. Українсько-білоруські літературні взаємини та їхнє відображення в інтернет-просторі // *Thesaurus* : зб. наук. пр. / Магілєўскі інстытут МУС. Магілєў, 2020. Вип. 7 : Лічбавы свет. С. 60–74.
12. Івасишина Т., Руденко І. Природа слова в контексті біблійного дискурсу: психолінгвістичний аналіз (українською мовою). *Психолінгвістика* (2019). Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. 26 (2). С. 157–175.
13. Ісаєвич Я.Д. Мовний код культури. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult211.htm>.
14. Кабачій Р. Наталка Бабіна: «Берестейщина є кавалком українського материка». *Мандрівець*. 2013. № 6. С. 15–17.
15. Колесник І. Феномен відсталості з перспективи глобальної історії. *Український історичний журнал*. Київ. 2020. Вип. 5. С. 147–158.
16. Крупка В. СОН ЦЕ: поезії. Луцьк : ПДВ «Твердиня», 2021. 216 с.
17. Підкова для носорога: альманах поезій / Укладач і автор передмови А.В. Стебелев. Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. 272 с.
18. Подільські Божичі: посібник-хрестоматія із вивчення подільської поезії останньої третини ХХ – початку ХХІ ст. / *Наукові статті, коментарі та укладання* І.А. Зелененької. Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. 332с.
19. Сто поетів Вінниччини за сто років: антологія. Упорядкування, вступне слово, біографічні довідки Анатолія Подолинного. Вінниця : Континент-Прим, 2002. 432 с.
20. Таварыства ўкраінскай літаратуры пры СБП. URL: http://druzi.by/?page_id=1109.
21. Черноватий Л., Ковальчук Н. Стратегії в процесі письмового перекладу: психолінгвістичний аспект. *Психолінгвістика* (2020), 28 (2), С. 164–183.
22. У вінок шани Кобзареві: Міжнародне Шевченківське літературно-мистецьке свято на Вінниччині: Збірник матеріалів. Вінниця: ТОВ «Консоль», 2018. 200с.
23. Ярошук О. Розгадування української революції: «Гідність», «Чесність», «Гетерархія» та виклик сучасності. *Українські гуманітарні студії у 21 столітті*. № 7 (2020). С. 101–121.

REFERENCES

1. Aleksievets L., Aleksievets M., Datskiv I. Ukraine – Europe: civilization and historical discourse. *Ukrainian Historical Journal*. Kyiv. 2020. № 5. С. 204–220.
2. Arlov V. Let's take revenge on the cultural field. *Options*. Lviv. Logo, May 27, 2013. С. 3.
3. Alex van der Zeeuw, Alexander J.A.M. van Deursen, Giedo Jansen. How to apply IoT skills at home: Inequalities in cultural repertoires and its interdependency chains. *Poetics* 83 (2020) 101486. С. 2–14. URL: www.elsevier.com/locate/poetic.
4. Vinnichuk AP Heroism must have a reward. The concept of the historical past of Ukraine in the novels of the second half of the XX century. Vinnytsia: Planer Firm LLC. 2010. 215 p.
5. Vinnichuk A., Viktor Krupka V. Reception of masculine concepts in the poetry of Vladimir Zabashtansky. *Psycholinguistics in a Modern World*. 2020/12/25. Т 15. С. 30–34.
6. Forearthlyhappiness... Forearthlyhappiness.../Arrangement and translation by T. Yakovenko. Vinnytsia, 2017. 102p.
7. On native nature: poetry and prose: An anthological collection of works of art. Minsk: Fiction, 2017. 400 p.
8. Zavalnyuk I., Bogatko V., Vinnichuk A. Modern interactive approaches to teaching lecture disciplines in the system of distance education of higher school (philological direction). Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. С. 1–11.
9. Zelenenka I. Contemporary Ukrainian-Belarusian literary relations in the context of the European art platform of Vinnytsia region. *INFORMATION SOCIETY: MODERN TRANSFORMATIONS*, Mogilev. 2020. С. 205–2016.
10. Zelenenka I. A. Ukrainian-Belarusian literary dialogue: apologists of modernity. *Infomedia literacy – an integral part of the educational process of higher education*. Ukrainian Press Academy Free Press Center. 2021. S. 148–159.
11. Zelenenka I. Ukrainian-Belarusian literary relations and their reflection in the Internet space. *Thesaurus*. Mogilev Institute of the Ministry of Internal Affairs. Mogilev, 2020. Issue. 7: The digital world. Pp. 60–74.
12. Ivasyshyna Tetyana & Rudenko Iryna. Nature of word in the Context of Biblical Discourse: Psycholinguistic Analysis (in Ukrainian). *Psycholinguistics* (2019). Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University. 26 (2). С. 157–175.
13. Isaevich Ya.D. Language code of culture. *Izbornik*. Electronic access mode: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult211.htm>
14. Kabachiy R. Natalka Babina: “Brest region is a piece of the Ukrainian continent” *Mandrivets*, 2013. № 6. P. 15–17.
15. Kolesnyk I. The phenomenon of backwardness from the perspective of global history. *Ukrainian Historical Journal*. Kyiv. 2020. №. 5. С. 147–158.
16. Krupka V. THE DREAM IS: poetry. Lutsk: VAT “Tverdunya”, 2021. 216 p.
17. Horseshoe for a rhinoceros: an almanac of poems / Compiler and author of the preface A. Stebelev. Vinnytsia: Nilan Ltd., 2016. 272 p.

18. Podolsk Children of God: a textbook on the study of Podolsk poetry of the last third of the XX – early XXI century. Scientific articles, comments and conclusions of I. Zelenenka. Vinnytsia: “Works”, 2019. 332p.

19. One hundred poets of Vinnytsia region in one hundred years: anthology. Arrangement, introductory word, biographical references of Anatoliy Podolynny. Vinnytsia: Continent-Prim, 2002. 432 p.

20. Society of Ukrainian Literature at the Union of Writers of Belarus. URL: http://druzi.by/?page_id=1109.

21. Chernovaty L., Kovalchuk N. Translation Process Strategies: Psycholinguistic Aspects. *Psycholinguistics* (2020), 28 (2), С. 164–183.

22. In honor of Kobzar: International Shevchenko Literary and Artistic Festival in Vinnytsia: Collection of materials. Vinnytsia: Console LLC, 2018. 200 p.

23. Yaroshchuk O. Unravelling the Ukrainian Revolution: “Dignity,” “Fairness,” “Heterarchy,” and the Challenge to Modernity. *Ukrainian Humanities Studies in the 21st Century*. No 7 (2020). С. 101–121.

I. A. ZELENENKA

Candidate of Philological sciences,

Senior Lecturer of the department of Ukrainian Literature,

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University,

Vinnytsia, Ukraine

selenenka@ukr.net

E-mail: <https://orcid.org/0000-0002-3031-775X>

A. P. VINNICHUK

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Literature,

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

vinnichuk.alla.1975@gmail.com

E-mail: <https://orcid.org/0000-0003-0359-4169>

PODILLYA IN THE CONTEXT OF MODERN UKRAINIAN-BELARUSIAN LITERARY RELATIONS

The ethnogenesis of the Belarusian and Ukrainian peoples, as two close, East Slavic peoples, as well as the formation and protection of the statehood of Ukraine and Belarus, is a very important field for scholars, translators, writers and philosophers. In the process of forming a problematic discourse around the relations of the two peoples, which for a long time were called stereotyped, fraternal, artistic dialogue is important, this is actively demonstrated in the XXI century, in Vinnytsia region, in Eastern and Western Europe.

Cultural relations between the Ukrainian and Belarusian peoples, from the XIX century to the XXI century, are active in the sphere of influence on all spheres of public life, especially on the art of speech. This led to an increase in the number of admirers of Slavic traditions in poetry. It also contributes to the fact that Slavic exoticism has become permanently interesting to the world reader, it has also become understandable to many European nations, and is actively perceived in Western Europe and America. That is, the active exchange of achievements in cultural communication, in particular, we are talking about dialogues and translation – these are the options of social and aesthetic, intuitive and intellectual vectors of development of the Belarusian and Ukrainian peoples, which are the most promising.

Key words: Ukrainian-Belarusian literary relations, literary and artistic project, generational experiences, strophic poetry, ballad poetry, literary generation.

Стаття надійшла до редакції 27.05.2021

The article was received 27.05.2021